

[NAUJIENOS](#)[EKSPOZICIJA](#)[PARODOS](#)[DAILININKAI](#)[APIE MUS](#)[MŪSŲ DRAUGAI](#)[KONTAKTAI](#)[AUKCIONAS](#)

NAUJA PARODA PYLIMO GALERIJOJE

2018 08 19

Prof. Dr. REMIGIJUS VENCKUS

Medijų menininkas ir kritikas

MINČIŲ SKAITYMO VIZUALINIAI IŠGYVENIMAI

Kaunietė dailininkė Rita Rimšienė (g. 1959, Kaunas), pagal išsilavinimą yra inžinierė-technologė (bakalauras) ir verslo administratorė (magistras), prieš devynis metus tapybos pradėjo mokytis pas Vytautą Kusą ir Antaną Obcarską. Šiandien dailininkės biografijoje gana nemažas skaičius autorinių parodų, surengtų Kaune, Klaipėdoje, Palangoje, Kretingoje, Druskininkuose, Veisėjuose. R. Rimšienė taip pat dalyvavo daugiau nei dvidešimtyje grupinių parodų. Per nepilną dešimtmetį nutapė daugiau nei 380 paveikslų. Nuo 2015 m. už ryškius kūrybinius pasiekimus kūrėja buvo priimta į Žemaitijos dailininkų sąjungos narių gretas. 2016 m. R. Rimšienė išleido tapybos albumą ir Dzūkijoje suorganizavo plenerą „Minčių krantai“; 2017 m. pasaulį išvydo naujas jos kūrybą reprezentuojantis leidinys – „Minčių skaitiniai“. Geriausi jos tapybos kūriniai yra saugomi Žemaičių dailės muziejuje, Plungėje.

2018 m. rugpjūčio 21 d. – rugsėjo 11 d. Pylimo galerijoje (Pylimo g. 30, Vilnius) atidaroma naujausia dailininkės paroda pavadinimu „Minčių skaitiniai“. Tad tolimesnėse pastraipose plačiau aptarsiu parodoje eksponuojamą tapybą.

Mastyti apie R. Rimšienės paveikslus mane verčia pats parodos pavadinimas. Pirma, žodis *skaitymas* yra atklydęs iš knygos kultūros, antra, *skaitymas* nurodo žinias ir žinojimą, trečia, *skaitymas* ženklina procesą, kuriame siekiama suprasti, patirti ir įsigilinti. Kyla retorinis klausimas – ar skaitymas vis dar yra aktualus šiuolaikinio žmogaus gyvenime? Pastebėtina, kad XX a. paskutiniame dešimtmetyje aršiai skelbta knygos pabaiga ir žinių visuomenės perėjimas į nuolat besiplečiančią internetinės informacijos erdvę, turėjo panaikinti įprasto skaitymo svarbą ir galią. Deja, taip nenutiko. Knygos ir toliau yra spausdinamos, perkamos ir skaitomos. Galiausiai, taip kaip skaitome knygas (iš viršaus į apačią puslapis po puslapio) panašiai skaitome ir informaciją interneto platybėse. Vis tik dera pastebėti, kad R. Rimšienės tapyba byloja kur kas apie sudėtingesnę informacijos skaitymą nei knygoje ar interneto erdvėje. Dailininkės abstrakčioje tapyboje regime įvairių spalvų, spalvinių dėmių ir kontrastingų potėpių kovą. Visa tai lemia savotiškų asociacijų lauką apie buvimą nepalaujamai kintančios informacijos apsuptyje. Susidaro tikėtinas įspūdis, kad drobės paviršiuje persilieja ir susiduria skirtingi informaciniai ūkai ir suformuoja savitai kintantį informacijos kosmosą. Kitą vertus jei manęs kas nors paprašytų pateikti ne tik informacijos, bet ir mūsų visatos, kosmoso kūnų ir darinių, esančių už žemės paviršiaus vaizdinius, aš pirmiausiai nurodyčiau į R. Rimšienės tapybą.

Diskusija apie informacijos įvaizdinimą R. Rimšienės tapyboje ne tik audrina mano vaizduotę, bet ir kelia pavojų būti nesuprastam. Abstrakčioji ir į konkretumus nelinkusi gilintis tapyba tarsi atliepia Walter'io Benjamin'o įžvalgą (1892 – 1940):

[...] konvencionaliais kūriniais nekritiškai mėgaujamosi, o tikros naujovės (pvz. provokuojanti abstrakti tapyba – R. Venckaus pastaba) kritikuojamos su pasišlykštėjimu; kitą vertus situacija yra nulemta fakto, kad tapyba paprasčiausiai nepajėgia pateikti objekto kolektyvinei recepcijai. [...] ji (tapyba – R. V. pastaba) tampa reikšminga kliūtimi tuomet, kai susiklosčius ypatingoms aplinkybėms, tam tikru mastu prieš savo prigimtį, tapyba tiesiogiai susiduria su masėmis^{III}.

Stebint R. Rimšienės kūrybą ir antrinant B. Walter'iu iš dalies galima sutikti, kad ir šiais laikais susidūrimas su abstrakčia tapyba gali gluminti žiūrovą ir lemti gana miglotų klausimų virtinę. Aktuali suvokimo problema iškyla ir tuo metu, kai R. Rimšienės kūrinių pavadinimai aktualiai nutolina žiūrovą nuo galima paprasto, netgi tiesmuko ir vienmačio kūrinio supratimo.

Taigi R. Rimšienės tapyba nepasiduoda ypač lengvam perskaitymui, nes jos išplėtotas spalvų, potėpių ir formų žaismas nurodo ne į statišką pasakojimą, bet į kitimą ir nepastovumą. Tad paveiksluose iškyla ir aktuali laiko bei erdvės nepakartojamo kitimo problema. Šiuo atveju,

kūriniai ne tik kvestionuoja materialųj pasaulį, bet ir jį supančius informacijos srautus, asmeninės ir visuotinės nuotaikos susidarymus ir išnykimus. Būdama atvira diskusijai ir interpretacijai tapyba tarsi kėsina į kinematiškumą ir dėl to autorės noras išprovokuoti sudėtingų minčių (o taip pat ir prasmų) skaitymą tampa labiau intuityviu ir emociniu nei loginiu ir griežtai struktūriškai planuotu gestu. Šis R. Rimšienės kūrybos gestas iš dalies antrina kitam W. Benjamin'o teiginiui:

[...] palyginti su tapyba, nufilmuotas veiksmas (o taip pat ir bet koks kitas kinematinis įrašas – R. V. pastaba) lengviau pasiduoda analizei todėl, kad jis nepalyginti tiksliau perteikia situaciją^[2].

Vis tik abstrakti ir konkretybių nedemonstruojanti tapyba, kaip ir bet koks kitas abstraktus menas yra išlaisvintas nuo vienmačio pasakojimo galios ir priespaudos. Šiuo atveju R. Rimšienės tapyba yra atvira interpretacijoms, kurių begalines grandines aktualizuoja Umberto Eco (1932 – 2016)^[3] ir Jacques Derrida (1930 – 2004)^[4]. Nors šiuo atveju Algirdas Julius Greimas (1917 – 1992) paprieštarautų akcentuodamas, kad kūrinio interpretacijų skaičius visada yra baigtinis, jis nesitęsia iki begalybės^[5].

R. Rimšienės tapybos maniera įtvirtinama potėpių, spalvinių dėmių apgalvotu komponavimu; visa tai metodiškai pasikartoja. Tokiu būdu dailininkė kuria savitą ir vientisą savo kūrybos stilių. Šiuo atveju pasikartojimai įtvirtina subjektyvumo įspūdį ir dar labiau įtvirtina minčių skaitymo problematiką. Tad R. Rimšienės formuojamos asociacijos į subjektyvų minčių skaitymo aktą taip pat antrina ir aktualizuoja Herbert'o Read'o (1893 – 1968) iškeltą pastabą:

[...] faktas, kad šiuolaikinė informacija dažnai būna neišsami ir net patys dailininkai kartais paneigia savo anksčiau užrašytas mintis^[6]. – Toliau Read'as pastebi dar įdomesnę dalyką– [...] abstrakciją menininkai dažnai renkasi kaip atsvara, pasauleivaizdžio sumaiščiui ir neaiškumui^[7].

Nors R. Rimšienės tapyba sistemiska ir metodiška, tačiau vaizduojamieji „subjektai“ / „objektai“ lieka apibendrinti, fluidiški ir materialiai neapčiuopiami. Žiūrovui tenka rimtai paieškoti atpažįstamųjų vardiklių, o greičiau net juos pačiam sugalvoti. Paveiksluose yra viskas grįsta vizualiniu išgyvenimu, remiamasi spalvų ir formų išraiškos galimybėmis. Apie tokio pobūdžio tapybą dar kartą labai taikliai prabyla H. Read'as:

[...] menas visuomet buvo abstraktus ir simbolinis, veikė žmogaus jausmus per regos ir lytėjimo pojūčius. Tačiau esminis skirtumas yra tas, ar menininkas, žadindamas jausmus, eina nuo suvokimo (percepcijos) prie atvaizdavimo (reprezentacijos), ar nuo suvokimo — prie vaizduotės, lauždamas vizualinius vaizdinius tam, kad galėtų juos panaudoti bedaiktėje (racionalioje arba konceptualioje) struktūroje^[8].

Konceptuali struktūra yra pateisinama tuomet, kai ji veikia pojūčius. Abstrakčioji tapyba tai daro gerokai intensyviau ir geriau, nei atpažįstamų daiktų, įvykių fotografinis (per)tapimas. Natūros atvaizdavimą visada yra lengviau vertinti ir suvokti nei abstraktų kūrinį, todėl šiuo R. Rimšienės atveju abstrakčioji tapyba siekia sujaudinti ir sukresti daug stipriau nei regimoji, kiekvieną dieną mus supanti tikrovė. Tad šio teksto pabaigoje, galima tik konstatuoti, kad visa tai, kas aptarta, tikrai patvirtina pačios dailininkės savianalitiniai svarstymai:

Manęs netenkina įprastinės tikrovės atvaizdavimas paveiksluose. Tapyboje noriu atskleisti asmenybės vidaus transformacijas ir emocijas, bet ne atvaizduoti tai, kas jau yra akivaizdu. [...] man abstrakcija tarytum padeda prasiskverbti giliau už regimojo pasaulio. Kurdama išgyvenu visišką vaizduotės laisvę ir ji man atsidėkoja begaliniais vaizdiniais^[9].

[1] Benjamin, W. (2005). *Nušvitimai*. Vilnius: Vaga, 234 (Iš vokiečių kalbos vertė Laurynas Katkus)

[2] Ten pat, 236.

[3] Žr. Eco, U. (1992). *Interpretation and Overinterpretation*. Cambridge: Cambridge University Press. Eco, U. (2004). *Atviras kūrinys: forma ir neapibrėžtumas šiuolaikinėje poetikoje*. Vilnius: Tyto alba (iš italų kalbos vertė Inga Tuliševskaitė).

[4] Žr. Derrida, J. (1995). *Points...: Interviews 1974-1994*. Stanford, California: Stanford University press (iš prancūzų į anglų kalbą vertė Peggy Kamuf). Deutscher, P. (2005). *How to read Derrida*. London: Granta Books. Derrida, J. (2006a). *Apie gramatologiją*. Vilnius: Baltos lankos (Iš prancūzų kalbos vertė Nijolė Keršytė).

[5] Žr. Greimas, A. (2004). *Apie netobulumą*. Vilnius: Baltos lankos (iš prancūzų kalbos vertė Saulius Žukas).

[6] Read, H. (1994). *Trumpamoderniosios tapybos istorija*. Vilnius: vaga, 8 (iš anglų k. vertė Jūratė Kazlauskaitė).

[7] Ten pat, 27.

^[8]Ten pat, 36.

^[9]Plačiau žr. Venckus R. (2017-12-01). Kai kuriu – tai skaitau savo mintis. *Šiaulių naujienos*. Prieiga internetu: <http://www.snaujienos.lt/kultura-ir-pramogos/35846-kulturos-kirtis-kai-kuriu-tai-skaitau-savo-mintis.html>

[Atgal į NAUJIENOS](#)

[Nemokamos interneto svetainės](#)